

SZEFRESZTOSÉG TELEFON 1-77
Ejeli telefon (nyomda) 2-27

KIADÓHIVAT
Str. Ba
ELŐFIZETES
Egész év
Levele
Negyedév
Egy óra

X évfolyam 100. szám
1929 Március 14 Csütörtök
* 5689 év II. Adár 2 *

Dr. Ramaseter Róbert
Sztér 2. Il. 8. Budapest

Ara 5 lej

NEPELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

A Keren Hajjeszód
épití az országot!

Aldozatok örvendő szívvel
az ujjászülető Palesztina oltárán!

Az ötvenéves Einstein

Conterbury érseke a múlt évben azt a merész kijelentést kockáztatta meg, hogy korunknak egyetlen rendkívüli jelentőségű embere sincsen. Az érsek állításának megcáfolására a londoni „Daily Chronicle” körkérdest intézett lapjában a közönséghez, amelyek eredményeképpen egyöntetűleg az a válasz bontakozott ki, hogy a jelenkornak igenis van egy rendkívüli embere és ez: Albert Einstein. Ahogy az angol lap definiálta: „the world greatest man.” Emil Ludwig, a legnagyobb élő biográfus, Einstein jelentőségét a következő pignánus szavakban foglalta össze a „Vossische Zeitung” hasábjain: „Egy nagy szellem indult itt magányos útjára. A szabadsághívatal egy kis tisztviselője lendítette fel magát a matematika emelvényéről a fizika legmagasabb polcára egy alig néhány száz oldalnyi füzettel, amely azonban olyan lökést adott a tudományoknak, amilyent az 300 év óta nem kapott. Régi elméletek omlottak össze és tekintélyek, amelyek mint királyok, szundítottak trónjukon, hullottak alá ugyanakkor, amikor a valódi királyok is lebuktak. A nagy Newton szelme megreszketett a Westminster Abbeyben levő sírja felett. Az Idő, amelyre a gondolkodók építettek, nem volt többé szilárd alap.

Ki ez az ember, aki mindezt előidézte? Egy zsidó electrotechnikusnak a gyermeke, aki a németországi Ulmban látta meg 1879. március 14-én a napvilágot. Elemi iskolai tanulmányait ugyanott végezte, majd 1896-ban Zürichbe került, ahol 1900-ig az ottani technikai főiskolán tanult matematikát és fizikát. Középsiskolai tanulmányainak első éveiben úgy látszott, hogy inkább zeneszerző, vagy hegedű-virtuoz lesz belőle. Isten tiszteletére dalokat költött és azokat énekelgette zárkózott óráiban. Ugyanekkor a biblia is mély erkölcsi élmény volt számára. Pedig a szüleinél nem sok vallásosságot látott. Inkább zsidó magántanítója, egy Frey nevű hitoktató, ébresztette fel benne a hit érzését. A Technikumon azonban már erősen foglalkoztatják a fizikai problémák. Különösen a mozgó testek optikájával foglalkozott. A világhírre emelkedett relativitás teóriájának kezdőszálai erre az időre nyulnak vissza.

A létfenntartás gondjai is korán sújtották a fiatal Einsteint. Apjának üzeme tönkrement és szülei Olaszországba költöztek. Einstein most már nem volt német állampolgár, de svájci sem. Csak öt év svájci tartózkodás után nyert polárjogot Zürichben. Műegyetmi tanulmányainak elvégzése után belép a svájci szabadsághívatalhoz, ahol a kísérleti osztálynál kap alkalmazást. Kezdődik a folytonos kutatás. 1905-ben teszi első nagy felfedezéseit a fizika

terén. Ezek közül legértékesebbek a „Braun-féle mozgás törvénye”, az „Energia tehetetlensége”, „A mozgó testek elektrodinamikája.” Ez utóbbi volt közvetlen alapvetője a speciális relativitás elméletének. Ugyancsak ebben az évben doktori disszertációként kiadja „A molekula-dimenziók új meghatározása” című tanulmányát.

Karrierje ezután gyors lépésekben halad előre. 1909-ben a kísérleti fizika rendkívüli tanára Zürichben, 1911-ben rendes tanár a prágai német egyetemen. 1912-ben visszatér Zürichbe és a politechnikumon vállal katedrát. 1914-ben berlini egyetemi tanár s az újonnan alakított Vilmos császár-intézet fizikai állomásának igazgatója. Itt fejezte be a relativitásra vonatkozó munkáját, amely tudvalegőleg a fizikát egészen új alapokra fektette. 1921-ben megkapja a Nobel-díjat. A világ csaknem minden tudományos akadémiaja tiszteletbeli, vagy levelező tagjává választotta. És 1925-ben a relativitási elmélettel csaknem egyenrangú toriát, egy ugynevezett új „Föld-elméletet” állít fel, amely a tudományos világban ép olyan forradalmasítóan hatott, mint a relativitás elmélete.

Es ez az ember, aki a jelenkor egész konstrukcióját egy csapásra megváltoztatta, a legerényebb és a legnagyobb egyéniség, aki hegedű-játékára

ma is még sokkal büszkébb, mint tudományos érdemeire. Ha valaki a jelentőségét hangsúlyozza előtte, elmosolyodik és a szó szoros értelmében nem akarja elhinni, hogy őt a világon mindenütt ismerik és hogy a jelenkor legnagyobb emberének tartják. Még ma is ez a devizája: „Az ember kutató, keres és azt hiszi, hogy talált valamit. Csak a végén derül ki, hogy nem talált semmit.” A vonaton mindig harmadik osztályon utazik és ilyenkor egyszerű kézművesnek nézné az ember a ruhája után. Az egyszerű emberek között érzi magát a legjobban.

Einstein zsidóságáról és cionista lelkeségéről külön tanulmányt lehetne írni. Zsidó öntudata már egész fiatalon felébredt, amikor pedig a Palesztina-építőmunka megkezdődött, teljes odaadással és fenntartás nélkül állt melléje. Zsidó önértetere jellemző, hogy amikor a „Zsidóhíti Német Állampolgárok Egyesülete” nevezetű asszimizációs egyesület felszólította, hogy vegyen részt az antiszemizmus leküzdése ellen indított akciójában, a felszólítást a következő indokolással utasította vissza: „Hogyan becsüljék meg az urakat a nem-zsidók, ha Őnök, a zsidók nem becsülik meg saját magukat?” Párisban egy hölgy megkérte, magyarázza el neki a relativitás teóriáját. Einstein a következő magyarázatot adta. „Ha a teóriám beválik, akkor Németországban egy nagynémet vagyok,

Párisban pedig egy szemtelen zsidó. Ha nem válik be, akkor Berlinben vagyok egy szemtelen zsidó és Párisban egy német”. Azt pedig csak legutóbb jelentettük, hogy egy számára rendezett ünnepélyt és a részére felkínált ajándékok tömegét azzal a kéréssel utasította vissza, hogy inkább illessenek a nevére egy erdőt Palesztinában. Einstein egyébként rögtön Ráeau után szerepelt a német kampóskereszteseknek azon a hírhedt fekete listáján, amelyen meggyilkolandó németországi zsidókat tették indexre.

Albert Einstein ma ünnepeli 50-ik születésnapját és ez alkalomból a világ tudományos köreinek, az egész zsidóságnak és minden intellektuálnak tisztelete, szeretete és megbecsülése fordul feléje.

Az öntudatra ébredt zsidó nép nagy fia: Einstein Albert iránti tiszteletének egy Palesztinában létesítendő olajterdő létesítésével akar kifejezést adni. Németország legkimagaslóbb zsidó személyiségei felhívták bocsátottak ki, hogy mindenki járuljon hozzá egy-egy fával ahhoz az erdőhöz, amely örök időken át Einstein Albert nevét fogja viselni. A palesztinai Einstein-erdő eleven emlékezte lesz ennek a nagy és nemes férfinak, hirdetni fogja a zsidó szellem dicsőségét, de egyben tanúságtétele lesz az új zsidó munkának és alkotásnak.

Trotzkijnak hivei villát és birtokot vásároltak Délfranciaországban

Trotzkij 60 párthívét szintén számüzik? Éhségzavargások Moszkvában

Páris, március 13. A Le Petit Parisien marseillesi tudósítójának közlése szerint Trotzkij ismerősei már minden intézkedést megtettek arra, hogy a volt népbiztos Délfranciaországban letelepíthesse. Trotzkij exponensei Tarare mellett kis birtokot és villát vásároltak a volt szovjet-népbiztos megbízásából, aki ez információk szerint március 17 és 20-án között már a svájci határon fogja várni a francia kormány beutazási engedélyét. Bármennyire is hihetetlen, hogy a kormány, amely egyizben már minisztertanácsban elutasította Trotzkij letelepedésének engedélyezését, megváltoztassa álláspontját, Trotzkij hivei ennek ellenére is biznak abban, hogy a volt népbiztos, ha másképp nem, valami csoda révén mégis letelepedhetik Délfranciaországban. Ez esetben a volt népbiztos Montpellierben kisebb operációnak fogja magát alávetni s csak ezután utazik Tarareba.

Páris, március 13. A francia lapok tudósítói jelentése alapján megerősítik azt a hírt, hogy a szovjet Trotzkij hatvan párthívét Törökországba az Angorától százhetven kilométernyire eső Sinob-ba akarja deportáltatni.

Páris, március 13. Rigai távirat szerint a szovjet-hatóságok letartóztattak egy különös megjelenésű agitátort, aki magát Mihály atyának szólíttatja és 4 fiatal lány kíséretében faluról-falura jár. A lányokat Olga, Mária, Tatjana és Anastasia névre hallgatnak, tehát ugyanolyan neveik vannak, mint a volt cár leányaának. A babonás faluslak szentnek tekintik Mihály atyát és letartóztatása alkalmával szembe is szálltak a szovjet-karhatalom közegeivel. Később a karhatalom erősítéseket kapott és sikerült a letartóztatáshoz odaseregelt népet szétoszlatnia.

Kpenhága, március 13. A lapok tudósítóinak közlése szerint Moszkvában a kiéhezett tömeg több halosági péküzletet megrohanított. A karhatalom közbelé-

pett és szétszórta a zavargókat. Háromszázötven embert őrizetbe vettek.

Bukarest, március 13. Március 24-én ül össze Cetatea Albában a román-orosz vegyes bizottság, amely már régóta nem ülésezett. A tárgyalások napirendjét még nem állították véglegesen össze, de kétségtelen, hogy néhány határcidensen kívül más kérdésekről is fognak tárgyalni, így valószínűleg az Oroszországban lévő román hadifoglyok hazatelepítéséről. A bizottság tagjai lesznek román részről Ionescu Darzen semmitőlészéki tanácselnök, Zaharia Gheresou állambiztonsági felügyelő és Petrescu tábornok, míg az oroszokat Semjonov tábornok, Dolin ukrán tartományi főnök és Lepel Ukrajna hadtestparancsnoka fogják képviselni.

SELECT-MOZGÓ Senki se mulassza el megnézni
EMIL JANNINGS legnagyobb alkötését
Utolsó parancs megható drámát, mely a „Paramount” filmház híres produkciója
Monopol Imperatorfilm.

Aprilis tizenötödikéig meghosszabbították a parlament ülészakát

Felére redukálja a csendőrség létszámát a csendőrség átszervezéséről szóló törvény

Raducanu munkaügyi miniszter a franciaországi kivándorlásokról

(Bucuresti-Bukarest, március 13. Az Uj Kelet tud.) A szenátus mai ülésén Maniu Gyula felolvasta a régenstanács dekretumát, amely a parlamenti ülésszakot április 15-ig meghosszabbítja.

Junian igazságügyminiszter betervezte a kamara által megszavazott törvényjavaslatokat a bírói szervezeti törvény módosításáról, a börtönökről és a holtanyuvánításról.

Raducanu munkaügyi miniszter a franciaországi kivándorlásokról

A kamara ülésén Raducanu munkaügyi miniszter a kivándorlásról elhangzott panaszokra válaszol és kijelenti, hogy

nincs szó hivatalos kivándorlási propagandáról, hanem csak egy francia hivatalos ajánlatról.

Nálunk nincsen kivándorlási törvény. Lengyelországgal 1918-ban, Csehszlovákiával 1920-ban kötött hasonló konvenciót Franciaország. 1928-ban 15.000-en akartak emigrálni.

Banu nincs megelégedve a miniszter válaszával.

Jorga szerint Lengyelországban más a helyzet, mert onnan magasabb kultúrájú munkások vándorolnának ki.

Seicaru a munkanélküliség perspektívájáról beszél.

Eközben heves polémia keletkezik Duca, Raducanu és Goga között.

Ujra a román husvét

Jorga szóval fel ezután újból a husvét kérdéséről és kéri, hogy az egyházi fórumok döntsenek újból. Az egyháznak egységesnek kell lennie.

Niteacu szerint Erdély egy véleményen van ebben a kérdésben a kormány nyál és nem tudja megérteni, hogy miért akarnak beavatkozást az egyház belügyeibe.

Jorga ismétellen kéri az egyházi fórumokat, vegyék revízió alá határozatukat.

Ezután folytatták a csendőrség újraszervezési javaslatának vitáját.

Tonacescu örömmel konstatálja, hogy a csendőrségnek ezután nem lesz szerepe a politikában és elismerését fejezi ki Ioanitescu javaslatával szemben.

Vicof a törvényjavaslat erkölcsi céljáról beszél, amely hivatalos lesz a csendőrség modern, civilizált fokra emelni. Szakítani kell a múlttal és a csendőrség teendőit szigorúan megállapítani, hogy hivatásának magaslatára emelkedhessenek.

Maniu Gyula miniszterelnök felolvassa az ülészak meghosszabbító régenstanácsi dekretumot.

Cibosi tábornok hadügyminiszter szóval fel ezután, aki szerint a csendőrség újraszervezéséről szóló javaslat

64. szakasza a háború eseteire megengedi, hogy 8 zászlóalját a hadtestek rendelkezésére bocsássa.

A javaslat jó és megszavazása jelentékeny lépés lesz előre.

Ezután D. R. Ioanitescu belügyi alminiszter emelkedik szólásra. Részletesen ismerteti a javaslatot, mely teljesen új és modern csendőrszervezetet alkot meg. A csendőrség eddig a hadsereg egyik katonailag kiképzett, két vagy háromévi szolgálatra kötelezett csoportja volt.

mi az új törvény egészen speciális, szakszerűen kiképzett egységet szervez meg. Az eddigi négyezeröttszáz csoportok helyett kétezeröttszáz csoportokat létesítenek.

eddig 30 ezer csendőr állt fegyverben Romániában, míg az új törvény

15 ezerre redukálta ezt a számot.

Az eddigi harmincezer létszámú csendőrség legénységéből ötvenen tejesítették magánosoknál szolgálatot, ami igazolja, hogy az

elmúlt rezsimnek nem volt szüksége annyi csendőrré, amennyit saját céljaira fegyverben tartott.

A többségi képviselők tapsainak közepette Vaida Sándor belügyminiszter emelkedik ezután szólásra, aki mindezekelőtt köszönetét fejezi ki azoknak, akik a törvénytervezet megalkotásában segítségére voltak. Így elsősorban Ci-hovschi hadügyminiszternek és D. R. Ioanitescu belügyi államtitkárnak mond köszönetet munkásságukért. Vaida beszédével az esti ülés véget ért. A parlament mindkét háza este 1 órakor tart éjjeli ülést.

A minisztertanács hatmilliárdot szavazott meg az állam belföldi tartozásainak kifizetésére

A közlekedésügyi minisztérium négy milliárd nyolcszázötvenmillió lejfel tartozik magánosoknak. Ötmillió lejbe kerül Purdului kapitány világméretű repülőútja

(Bucuresti-Bukarest, március 13. Az Uj Kelet tudósítójától) A kormány tagjai szerdán este 6 órakor minisztertanácsra ültek össze, mely az állam belföldi adósságainak nagyfontosságú problémáját tüzte napirendjére. Az este tíz óráig tartó minisztertanács elhatározta, hogy

a külföldi kölcsönből hatmilliárd lejt fordít az állam belföldi tartozásainak kiegyenlítésére.

A hatmilliárdból egyedül a közlekedésügyi minisztériumnak a magánosokkal

szemben való tartozásai 4 milliárd 850 millió lejt tesznek ki, míg a fennmaradó 1 milliárd 250 millió lej a többi minisztériumok között oszlik meg.

A minisztertanács elhatározta, hogy a tartozások kifizetését a legközelebbi idő alatt meg is kezdik.

Ezután Bocu Sever bánati miniszter számolt be a minisztertanácsnak a márciusi egyesülési ünnepségek előkészítési munkálatairól. Ezzel kapcsolatban tárgyalta először a minisztertanács

Furdului kapitány világméretű repülőútjának kérdését. A kapitány a jubileumi ünnepségek alatt szállna föl és Bukarest-Páris-Dacar-Rio de Janeiro-Clwland-Newyork-Páris-Bukarest utirányban kerülné meg a földet.

A repülőút mintegy 5 millió lejt emésztene fel.

de az utra propaganda szempontból szüksége van az országnak. Ezzel a minisztertanács véget ért.

Madgearu miniszter az új bányatörvényről mondott exposéjában bejelentette a kartelltörvényt is

A liberálisok törvénye miatt a román tőkével dolgozó petróleumvállalatok termelése 30 százalékról 24 százalékra esett vissza, míg a vegyes és külföldi társaságok produkciója sokkal kedvezőbb volt

(Bucuresti-Bukarest, március 13. Az Uj Kelet tud.) Madgearu ipar- és kereskedelemügyi miniszter befejezte a bányatörvény módosítását és a javaslatot már a szenátus előtt van, amely a mai ülésen megkezdte az általános vitáját. Ez a javaslat az új kormány egyik legnagyobb jelentőségű törvénye lesz, amely elsősorban szankcionálni a kormány által inaugurált új gazdasági éra leglényegesebb feltételeit.

Mad elután Madgearu miniszter a sajtó képviselői előtt nagy exposé tartott a bányatörvényről. A miniszter abból a megállapításból indult ki, hogy

a Tancred Constantinescu által szerkesztett törvény nemcsak túlzó nacionalista és külföldellenes volt, hanem ugyanakkor az állam érdekeit sem szolgálta.

A miniszter statisztikai adatokkal bizonyította be, hogy 1925 óta, vagyis azóta, hogy a régi bányatörvény életben van, a kizárólag román tőkével dolgozó vállalatok termelése 30 százalékról visszaesett 24 százalékra. Azoknál a petróleumvállalatoknál, ahol a belföldi tőke mellett külföldi tőkeérdekeltség is dolgozik, a termelés 29 százalékról 34 százalékra, viszont a kizárólag külföldi tőkével dolgozó társaságok termelése 40 százalékról 41,5 százalékra emelkedett. A miniszter elsősorban a külföldi tőke kollaborációjának megakadályozásával magyarázza meg azt, hogy a romániai petróleumipar a mai válságos helyzetbe jutott. Ez a helyzetet továbbra fenn nem tartható és úgy a petróleumipart, mint

általában az egész bányagazdaságot olyan alapokra kell fektetni, amelyek annak legalaposabb és legréntabilisabb kiaknázását teszik lehetővé.

Az új törvény mégis meg akarja adni a bányavállalatoknak román karaktert és ezért úgy intézkedik, hogy a vezetőállásokat betöltő főtisztviselőknek csak 25 százaléka lehet külföldi állampolgár, míg a fennmaradó 75 százaléknak román állampolgárok sorából kell kikérnie.

Nagyfontosságú kijelentést tett az exposé során Madgearu miniszter a belföldi petróleumfogyasztás biztosításának kérdésével kapcsolatban. A miniszter kijelentette, hogy a fogyasztókat nem lehet kitenni diktatórikus árpolitikának és az új bányatörvény negyedik pontjának legfontosabb rendelkezése az, amely a szabadkereskedelem elvét szögezi le.

Madgearu miniszter bejelentette, hogy a különböző kartelleket és szindikátusokat legális rezsim alá fogja helyezni.

nemcsak a petróleumipar terén, hanem speciális törvénnyel szabályozni fogja az összes iparágakban létező, vagy létesítendő kartellek és szindikátusok működését.

A liberális párt parlamenti tanácsa tegnap ülést tartott, amelyen az új bányatörvény kérdése szerepelt napirenden. A vita során két felfogás kiristályosodott ki. Bratianu Vintila éles parlamenti és parlamenten kívüli harc mel-

lett foglalt állást és javasolta, hogy Duca járjon el a régenstanácsnál is. A másik felfogást Constantin Argetoianu képviselte, aki még radikálisabb megoldást javasolt és azt kívánta, hogy

hogyan a liberális párt jelentse ki világosan, hogy a bányatörvényt nem fogja respektálni.

Duca nem vett részt a vitában, mert a volt belügyminiszter sem Bratianu Vintila, sem Argetoianu nézetét nem vallja ilyenformán a liberálisok még nem döntöttek parlamenti magatartásuk tekintetében. A végleges elhatározást a csütörtökre összehívott pártvezetőség fogja leszögezni, amikor a törvényjavaslat hivatalos szövegét is ismerni fogják.

A Páris általaját képező homok tele van ezüsttel. Párisból jelentik: A földalatti vasút építkezésénél reaktívvil érdekes megfigyeléseket tettek. Megállapítást nyert többek közt, hogy a francia főváros általaját képező homok nagymennyiségű ezüstöt tartalmaz. A helyszínrre kiszállott geológusokból álló bizottság megvizsgálta az építkezések anyagát több ponton is s a homokot mindenütt ezüstben dusnak találta. Általános a vélemény, hogy a mennyiben nem épült volna meg Páris azon a helyen, ahol ma van, itt Európa egyik leggazdagabb ezüstbányája lenne.

Szeszgyárcsok, szeszfőzők
nem nélkülözhetik
A szeszgyártás kézikönyvét
A legrészletesebb, legérthetőbb módon megírt szakmunka. — Szerkesztették: Dr. Herics Tóth Jenő és Osztróvszky Antal műgyegetm magántanárak. — Ára füzve 1100, kötve 1300 lej. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

március 14.
ett egy Shakes-
: le fog-e még?
Hogyne, mihejt
országra? A fele-
márcsak néhány
neg tőle, akkor
Danton halálának
it és legvárható
rőtte.
Martin, amikor
zombé szöke fel-
erhbe induló ra-
fogok itt többé
Ben Am
mindentéle
minőség
szervezési forrás
sef és Pia
port ORADEA.
mā neshi
ig
már kap-
aság Govora
rdőhelyeken
ában.
it évekkel
redukáltak.
eshi, Strada
44.
zdódik a
a-viz
se.
z. Ajánlható
szélütés és
ellen.
etes fizetés
kező áronon
lei 600.-
lei 1100.-
tárakban és
an.
n küldünk.
etkező címre
or Călimă-
ălcea.
eztek
egujabb
weed
cosümökre.
armoll-
schák
inekben
Steiner
gek áruháza
rii 12.

A csehszlovák diákszövetség kategorikusan állást foglalt a numerusz klauzusz ellen

Kizárják a szövetségből az olyan diákegyesületet, amely a numerusz klauzusz követeli

Pozsony, március 13. Az Uj Kelet tud.) Ma fejeződött be Pozsonyban a csehszlovákiai főiskolai diákegyesületek központi szövetségének kongresszusa. A mai utolsó ülésen elnökké Filipi mérnökjelöltet, alelnökké Havir jogszigorlót, vezértitkárrá pedig Strommer jogszigorlót választották meg.

A határozati javaslatok között, amelyeket a főiskolai hallgatók kongresszusa egyhangulag elfogadott, legnagyobb figyelmet az érdemel, amelyben

a főiskolai hallgatók szervezete határozottan állást foglal a numerusz

klauzusz ellen.

A határozat kimondja, hogy a csehszlovákiai főiskolai hallgatók szövetsége elvileg ellene van minden olyan mozgalomnak, amely a numerusz klauzusz életbeléptetését elősegíti. A főiskolai hallgatók szövetsége a numerusz klauzuszban a szegényebbsorsu egyetemi hallgatók elnyomatását látja.

Ha a szövetséghez tartozó diákegyesület a határozattal ellentétben mégis a numerusz klauzusz mellett foglalna állást, ugy ezt az egyesületet a központi szövetségből kizárnák

A kongresszus ezenkívül követeli, hogy Szlovenszkóban müegyetemet és erdészeti főiskolát állítsanak fel. Besztercebányán pedig a főiskolai hallgatók számára üdültelepet létesítsenek. A kongresszus állást foglalt

minden egyetemi és főiskolai egyenruhának (ruha, sapka stb.) rendszeresítése ellen,

mert a kongresszus véleménye szerint ez az uniformizálás sérti az egyetemi hallgatók társadalmi helyzetének méltóságát.

A jóvátételi konferencián tovább folyik a harc a német annuitások megállapítása körül

Az angol és belga delegátusok a jóvátételi bank ellen

Berlin, március 13. A Newyork Herald közlése szerint amerikai bankárcikörökben élénk figyelemmel kísérik a nemzetközi jóvátételi pénzügyi intézet létesítésére irányuló törekvések s bár tudják, hogy még sok nehézséget kell a tervezet készítőinek legyőzniök, míg a pénzügyi intézet felállítására sor kerülhet, ennek ellenére biznak az akadályok elhárításában. Amerikai pénzügyi körök meg vannak győződve arról, hogy a felállítandó pénzügyi intézet éppannyira világbank lesz, mint a Reserve Federal Bank Amerikában.

Párisi jelentés szerint bizalmas meg-

beszéléseken tovább folyik a harc a százközött a német annuitások megállapításáért. A hatalmak delegátusai rámutatnak arra, hogy a követelt kétmilliárd-százmillió aranyárka annuitás a német költségvetésnek csak 25 százalékát teszi ki, míg a volt szövetséges hatalmak adósságainak törlesztési részletei a költségvetések 35-45 százalékát is meghaladják. Rámutatnak ezenkívül arra a körülményre is, hogy Németország hadi költségei elenyészően csekélyek s így a nagyobb megterhelést a költségvetés

megbírája. A párisi lapok azt írják, hogy a német szakértői delegáció Párisban maradt tagjai és a most Berlinben tartózkodó Schacht birodalmi bankelnök között élénk táviratváltás folyik a hatalmak követeléseit és a német ajánlat ügyében.

Londoni lapvélemények aggodalommal tárgyalják a nemzetközi pénzügyi intézet felállításának ügyét s megállapítják, hogy az angol és belga delegátusok a leghatározottabban állást foglaltak a jóvátételi bank felállításá ellen.

Forradalmi jellegű öltének a madridi diktatura-ellenes tüntetések

Az egyetemi hallgatók magatartása egyre fenyegetőbb. Primo de Rivera drákói rendszabályokkal próbál védekezni

Páris, március 13. A lapok madridi tudósítás alapján közlik, hogy az egyetemi hallgatók a miniszterelnök palotája előtti téren kívül a hadügyi és a közoktatásügyi minisztérium előtt is tüntetéseket rendeztek. A zavargás fegyveres szétverése után három órával a tüntetések a Comedia színház előtt megisméltették s a karhatalom itt is fegyvert használni kényszerült. A hallgatóság továbbra is fenyegető magatartást tanusít. A lakosság körében nagy izgalom uralkodik.

Páris, március 13. Madridi jelentés szerint a főváros több pontján újabb zavargások voltak. A rendőrök kivont kardokkal igyekeztek szétverni a tömeget, miközben mindkét részen több sebesülés történt.

A kormány utasítást adott a karhatalmi közegeknek, hogy a rendet bármilyen fenn kell tartaniok s a lakosságot sajtókommunikék útján intette rendre és az agitáció abbahagyására. Hírek vannak arról is, hogy amíg a rendzavargások tartanak, szigorított rendszabályokat léptetnek életbe nyilvános helyiségek korai zárójáról, esti uccai járkálás betiltásáról stb.

Páris, március 13. Madridi jelentés szerint a kormány hivatalos közleményt adott ki, melyben felhívja a lakosság figyelmét a rendfenntartás szükségességére.

gére és bejelenté, hogy a rendbontókkal szemben nem fog visszariadni a legszigorúbb rendszabályoktól sem. A legutóbbi lázongásszerű tüntetésekkel kapcsolatban számos letartóztatás történt.

Tegnap este az Alcala uccában újabb zavargások voltak. A színházból és mo-

ziból jövő közönség kénytelen volt a kávéházakba, éttermekbe és a még nyitva hagyott kapualjakba menekülni. A tüntelők a karhatalmat kövekkel dobálták és több középület ablakait is beverték. Az éjjel folyamán további letartóztatások történtek.

Gil elnök szerint a mexikói felkelés teljesen meghiusultnak tekinthető

Berlin, március 13. — A Wolff távirati iroda mexico-cáti tudósítójának távirata szerint Gil elnök nyilatkozott a lapoknak, melyben a hozzá érkezett jelentések alapján megállapította, hogy a felkelés ugyszólván teljesen meghiusultnak tekinthető. Az elnök ezért elrendelte a katonák továbbá toborzásának beszüntetését.

Az United Press jelenti, hogy Aguierra Simont, a felkelők egyik tábornokának fivérét a kormánycsapatok főparancsnoka a rögtönítélő bíróság verdiktje alapján tegnap Santa Lucában agyonlövötte.

Anewyorki lapok mexicoi jelentések alapján azt írják, hogy a kormánycsapatok repülő felderítői megállapították, hogy a felkelők főereje Torreón városa felé vonul fel és ezen a vidéken várja be Calles hadügyminiszter seregeinek ttámadását, A Calles veze-

tése alatt álló csapatok mindenütt észak felé nyomulóban vannak s az elpusztított vasuti összeköttetések helyreállítása után késedelem nélkül megakarnak ütközni a lázadókkal.

Newyork, március 13. — Elpazói jelentés szerint az amerikai határőrség megakadályozta, egy a mexicoi felkelők részére szánt nagyobb fegyverszállítmánynak a határon történő átcsempészését.

— A kolozsvári selyemcsempészés ügye. Baumzweig Emil et Comp. Wesselényi-ut 11 szám alatti női- és férfiruhaárú cég a napokban nyitltéri nyilatkozatot közölt az Uj Keletben, amelyben hangsúlyozza, hogy a cég nem azonos a selyemcsempészésbe kompromitált textilesekkel. Miután a közönség körében még mindig történnek tévedések ebben az irányban, a cég ezt a nyilatkozatát ismételtelen leszögezi.

Dr. Olsvanger a WIZO teadélutánján

Dr. Immanuel Olsvanger rövid kolozsvári tartózkodása alatt a Wizo felkérésére egy teadélután keretében előadást tartott a zsidó asszony hivatásáról. A rendkívül finom és poétikus motívumokkal átszőtt előadásban Olsvanger mindemellett azt fejtette, hogy a maga részéről nem tud különbséget tenni nőcionizmus és férfi cionizmus között és éppen ezért nincs is külön mondanivalója a cionista nők szervezeteinek, a Wizonak. Van azonban egy terryuma a cionista munkának, amelynél a nők nélkülözhetetlenek és ez a nevelés problémája. Ha ezen a téren jól teljesítik kötelességüket az asszonyok, öröközték munkát végezhetnek. Az a nő, aki nem idegenekre akarja bízni gyermekei nevelését, hanem szívvel-lélekkel résen áll a fejlődő emberi palánta mellett, az elsősorban önmagát tartozik nevelni. Nehéz dolog — mondotta az előadó — ömnevelésre inteni felnőtteket, akik késnek és befejezetlennek érzik magukat. De az, aki a nevelés háttérére vállalkozik, mégis elsősorban önmagát tartozik nevelni.

A zsidó nő megalkuvás nélkül és feltétlenül zsidó legyen. Nehéz feladat em mindnyájunk számára, akik idegen kultúrában nevelkedtünk. Jómagam is tanulmányaimat és első irodalmi impresszióimat az orosz kultúra körében szereztem és úgy éreztem, hogy teljesen egygy vagyok forrva ezzel a kultúrával, éppúgy mint Önök is a magyar kultúrával. De mint minden gondolkodó zsidó ember életében, nálam is elkövetkezett zsidóságra ébredésem ideje, amely azt parancsolta nekem, hogy keressem meg mélyebb önmagamot és rázzam le magamról a felvett idegen befolyást. Mert minden embernek az a legfőbb feladata, hogy keresse meg életének gyökereit és teremtsen meg a múlttal való eleven kapcsolatot a jövő érdekében.

Nagybecsülök minden népet, amely megvalósítja önmagát. Az angol, a francia, a román, a magyar, — mindegyik sajátos értéket képvisel, amelyhez kapcsolatot kell találni, de anélkül, hogy feladnók önmagunkat, népi egyéniségünket. Mert az, hogy valaki zsidó, nem véletlen, hanem végzet. Véletlen az, hogy milyen országban élünk, — éppúgy lehetnek másutt is. De az, hogy kik vagyunk, ez már végzet: mi csak a mi apánktól és anyánktól születettünk és ők az ő őseik révén jöttek világra. Az a lény, amelynek utolsó szeméi egyelőre a mi gyermekeink, minden tulajdonságában ennek a múltnak az eredménye. És aka megtalálja a multhoz való kapcsolatot, az felfokozza ömagaát és a világhoz való viszonyának értékét. Ezért kötelessége minden zsidó asszonynak igazi zsidó szellemben nevelni gyermekét.

A mindvégig lebbmicselő beszédei a szépszámu hallgatóság lelkes tapsokkal honorálta. Az előadót dr. Hamburg Józsefné, a Wizo alelnöke köszöntötte fel.

— Harminc évi adómentességet biztosítanak Magyarországon az újonnan épülő házaknak. Budapestről jelentik: A képviselőház mai ülésén Wekerle pénzügyminiszter beterjesztette az 1929-30 évi költségvetést és ennek kapcsán beszédet mondott, melyben megindokolta az egyes kiadási és bevételi tételek szükségességét. A pénzügyminiszter ugyancsak a mai ülésen terjesztette be azt a kormányjavaslatot, amely az újonnan épülő házaknak, amennyiben egy éven belül felépülnek harmincéves adómentességet biztosít. Az adómentességnek egy további előfeltétele az is, hogy a házaknak központi fűtéssel kell bírniok és a fűtőszerkezetnek úgy kell megkonstruálva lennie, hogy a központi fűtésnél belsődi szénét használhassanak fel.

Hirdessen az Uj Keletben

Ne álljon fel a régen elavult vég-eladásoknak és árveréseknek.
A
Népáruház
Calea Regele Ferdinand 33.
a legjobb fehérneműt, asztalnemezt és még sok ezer cikket 95 leiert árulit.

EGY
A Ceir
Ceire Mi
turestélye
Weisz ta
men. Ezt
aki »Nem
tart foly
estély pé
Sz. irodá
lesz meg
lát és po
ség. Eg
rachi tag
gyülés e
szombat
tartva,
levő tárg
gok pont
A dési
ja. A dé
prefektur
zes balt
a dési za
sel teki
bicióval
legérdeke
tarkítani.
ger jazzi
ni. Akik
forduljana
drogeriáh
Purim-
burg Cha
bi tordai
nizált tor
tek nagy
dezését v
sorának z
vári műiv
hogy az
hanem Ko
iránt. Bize
nak ez a
ben fogja
latát is el
Az Erd
ülése. Az
cius havi
vasánap
kollégium
retében L
yal, Jávo
munkatár
lnti költe
István, M
nyéről ir
pelnek. A
Az orvost
gyógy
keze
Diátá
Pevitigost

Lyc
világ
cél
T
márci
Má
a refo

EGYESÜLETI ÉLET

A Ceire Mizrachij kulturstélya. A Ceire Mizrachij rendes péntek esti kulturstélyei során e héten Mose Slomo Weisz tart előadást »Zsidó sors» címen. Ezt követi Klein Eljahu beszéde, aki »Nemzeti eszme és nevelés» címen tart folytatódó előadást. A kulturstély pénteken este 9 órakor a Zs. N. Sz. irodájában, Str. Baron L. Pop 10. lesz megtartva. Vendégeket szívesen lát és pontos megjelenést kér a vezető ség. Egyben értesítjük a Ceire Mizrachij tagjait, hogy a rendes heti taggyűlés e héten nem vasárnap, hanem szombat este fél kilenckor lesz megtartva, melyre kérjük, a napirenden levő tárgyak fontosságáért, a tagok pontos megjelenését.

A dési nőegylet purimi jelmezes bálja. A dési nőegylet folyó hó 23-án a prefektúra dísztermében nagy jelmezes bált rendez. A táncmulatság elé a dési zsidóság szokatlan érdeklődéssel tekint. A rendezőség fokozott ambícióval készíti elő a bált, amelyet a legérdekesebb meglepetések fognak tarkítani. A bálon tíz tagú külföldi néger jazzband fogja a zenét szolgáltatni. Akik meghívókra igényt tartanak, forduljanak a Reichenstein Miklós-féle drogeriához.

Purim-estély Tordán. A dr. Weisburg Chaim és dr. Marton Ernő legutóbbi tordai látogatása alkalmával reorganizált tordai cionista ifjúsági szervezetek nagyszabású purim-estélyt megrendezésre vettek tervbe. Az estély műsorának zeneszámainak a legjobb kolozsvári művészek fogják költeni, úgy, hogy az érdeklődés nemcsak Tordán, hanem Kolozsvárt is megvan az estély iránt. Bizonyos, hogy a tordai ifjúságnak ez a bemutatkozása nagymértékben fogja a zsidó reneszánsz gondolatát is előmozdítani.

Az Erd. Irod. Társaság felolvasó-ülése. Az Erdélyi Irod. Társaság március havi felolvasó-ülése e hó 17-én, vasárnap délelőtt 11 órakor lesz az unit kollégium dísztermében. A műsor keretében Dózsa Endre elnöki megnyitóval, Jávor Béla, a Keleti Újság belső munkatársa elbeszéléssel, Magyar Bálint költeményekkel, és dr. Borbély István, Makkai Sándor Ágnes c. regényéről írt kritikai tanulmányal szerepelnek. A bemenet szabad.

Az orvostudomány mai álláspontja szerint **gyógyíthatatlan betegek** kezelését vállalja e célra létesült **Diätetikai Sanatorium** Petrusgátást nyújt: Diätetikai Sanatorium Carei-Mari, jud. Salaj.

Lydia Potoczskája
világhírű jiddis szintársulatával
csütörtökön, március 14-én

Tordán,
március 16-án, szombaton és
17-én, vasárnap

Máramarosszigeten
a református lyceum dísztermében
vendégszerepel.

Eddig 8 és félmilliárd lejt kapott kézhez Románia a külföldi kölcsönből

Szerdán folyósították az amerikai, francia és angol kölcsönrészleteket

(Bucuresti-Bukarest, március 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Allami Monopóliumok Autonom Pénztára a mai napon megkapta a külföldi bankkonzorciumtól az amerikai, angol és francia kölcsönrészlet esedékes összegét. Az amerikai részlet, amelyet teljesen befizettek, 39 millió dollárt tesz ki. Az angol piac által lejegyzett 2 millió font sterlingből az első 300 ezer fontnyi részletet depozitál-

ták ma a Banca Nationalánál, míg a fennmaradó összeget a megállapodás értelmében két egyenlő részletben április elsején és május elsején fogják folyósítani. Ugyancsak teljesen befizették a francia transzot is, amely 492 millió francia frank, illetve 22 millió dollár összegű. Az eddig befizetett kölcsönrészletek nettó összege 8 és félmilliárd lej. A 88 százalékos árfolyamon kalkulált kölcsön

névértékéből levonásba hozták a bankári jutalékokat, a kötvények előállításának és más alkalmi kiadásoknak az összegét. A folyósított kölcsönrészlet átvételével egyidejűleg az Autonom Pénztár speciális számlára befizette az első 180 millió lejt, amely a kölcsön törlesztésének provizióját képezi. Ezt az összeget az állami monopóliumok bevételeiből fizette ki az Autonom Pénztár.

A cukoriparban 30 százalékgig érdekelt belga tőke ki akar vonulni a román piacról

Súlyos összeccsapás várható a cukorgyárak és a répatermelők között a cukor árának leszállítására körül

(Bucuresti-Bukarest, március 13. Az Uj Kelet tud.) A cukor árának leszállításáról hónapok óta folyó tárgyalások körül súlyos bonyodalmak vannak készülőben. A probléma lényege, mint ismeretes, az, hogy a kormány, illetve Madgearu miniszter a cukorárak leszállítását kívánja a kartellben tömörült gyáraktól, ezek viszont arra hivatkoznak, hogy ezt a kívánságot csak akkor tudnák honorálni, ha a répatermelők alacsonyabb beváltási árral is megelégednek.

A termelők azonban ezigdig intranzigens álláspontra helyezkedtek és az ipar- és kereskedelemügyi miniszter által kiküldött vegyes bizottság csak nagynehezen tudott megegyezésre jutni az 1928. évi cukorkampányra megkötött szerződések likvidációjának kérdésében. Minthet megirtuk, a cukorgyárosok és a répatermelők között létrejött megállapodás értelmében a gyárak tízezer kilogrammonként 11.830 lejt fi-

zetnek a termelőknél.

Ez a megegyezés azonban alig érinti a probléma lényegét, mert az 1929. évi répatermés értékesítésére szóló szerződések feltételeinek tárgyalását a bizottság csak ma kezdte meg. Ezek a tárgyalásokon igen éles összeccsapásokra lehet számítani, mert

az új répaárakat már a belföldi cukorárak leszállításának figyelembevételével akarják megállapítani.

Ebben a kérdésben Virgil Madgearu kereskedelemügyi miniszter ma kihallgatáson fogadta a cukorgyárosokat, hogy közös megegyezéssel állapítsák meg a cukor új árát. A kihallgatás során a cukorgyárak közötték a miniszterrel, hogy a cukoriparban érdekelt külföldi tőke ki akar vonulni a román piacról. Arról van szó, hogy a belgiumi Allard konzern és a Société Générale de Belgique vezetése alatt álló érdekelttség, amely a romániai cukoripar 30 százalékát finanszírozza és mintegy 4 milliárd

lejjel van érdekelve, ezt az érdekeltséget a répatermelők és a kormány, illetve a kormány és a cukoripar között folyó harc miatt el akarja adni.

Amennyiben a belgák beváltanák fenyegetőzésüket, a romániai cukoripar egyharmada a legsúlyosabb helyzetbe kerülne.

A Lupta mai száma részletesen foglalkozik a cukorkérdéssel, amelyben a répatermelők mellett foglal állást a lap követeli, hogy a cukor árát kilonként 10 lejjel szálítsák le. A követelés indoklásul kimutatja, hogy a belföldön el nem adott cukorból a gyárak legutóbb 1500 vagont adtak el külföldön, kilonként 8 lejjért, ugyhogy a román cukor Konstantinápolyban lényegesen olcsóbb mint itthon. A lap szerint a cukorárak leszállítását kizárólag a cukorgyáraknak kell vállalniuk, nem pedig a répatermelőknél, mert a cukoripar sehol sem jut olcsóbban a nyersanyagként használt répához, mint éppen Romániában.

Elkészült az új közigazgatási törvény végleges tervezete

Az új törvény elejtette a politikai kerületek felállítását. A prefektúráktól elveszik az adminisztratív hatáskört, a szolgabirákat pedig választani fogják

(Bucuresti-Bukarest, március 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A közigazgatási törvény reformja végre elkészült és a jövő héten a javaslatot kinyomtatják. A javaslaton maga Maniu Gyula miniszterelnök végezte az utolsó simításokat, amiben Junian igazságügyminiszter és Mirto belügyi alminiszter voltak segítségére. A végleges javaslat szövegét, illetve a revízió alá vett törvényszakaszokat még nem hozták nyilvánosságra, de a törvény fontosabb részei ma már köztudomásúak.

Azt a tervet, hogy az országot nyolc politikai tartományra osszák, amelynek élén alminiszteri ranggal kinevezett guvernátor állana, elejtették és

a felosztást gazdasági és földrajzi alapon ejtették meg ugyancsak nyolc kerületre.

Ezzel az új felosztással megszüntették a javaslat regionális jellegének még a látását is, amennyiben a törvény szoros együttműködést fog létrehozni az ország összes részei és centrumai között. Az új felosztás szerint

a Bánát közös közigazgatási kerületeket fog képezni Olteniával,

vagyis Dolj és Mehedinți megyékkel, Bukovinát Moldova északi részével, Bessarabiához pedig a többi moldovai megyét csatolják. A kerületek vezetőit

nem kormányzóknak fogják nevezni, hanem vagy királyi biztosoknak, vagy pedig vezéradminisztrátornak.

Igen fontos rendelkezéseket tartalmaz az új javaslat a vármegyei prefektusok jövőbeli szerepének tekintetében is. A főispán ezentul kizárólag a kormány politikai képviselője lesz, vagyis elveszik tőle az adminisztratív hatáskört, amelyet a megyei tanács elnöke fog átvenni. A közigazgatás menetébe a prefektusnak nem lesz beavatkozási joga.

A szolgabírák tekintetében a közigazgatási reform úgy intézkedik, hogy a prétorokat nem a kormány fogja ezentul kinevezni, hanem választás útján töltik be az állásokat.

A közigazgatási törvényjavaslattal kapcsolatban

a kormány állítólag azt is tervbe vette, hogy jelenlegi formájukban megszünteti a körjegyzőségeket.

Ez a hír a Bukarestben most ülésező országos jegyzőkongresszuson általános meglepetést keltett. A kongresszus elhatározta, hogy küldöttséget meneszt Vajda belügyminiszterhez, akitől felvilágosítást fog kérni ebben a tekintetben. A kihallgatás során a küldöttség a jegyzői kar főbb serezeit is elő fogja terjesz-

teni és kérni fogja a fizetések javítását, valamint azt, hogy a kormány több jóakarattal kezelje a jegyzők ügyét.

A javaslatot főbb vonásában az ellenzéki pártok is kielégítőnek tartják és hozzá fognak járulni a módosításokhoz,

amint az dr. Lupu, Jorga professzor és Averescu tábornok nyilatkozataiból kitűnik. A liberális párt sem csinál titkot abból, hogy kormányzása alatt módosítani akarta a közigazgatási törvényt, amely zavarosnak és hiányosnak mutatkozott a gyakorlatban, mindamellett még nem lehet tudni, hogy a parlamenti vita során a liberálisok milyen álláspontra fognak helyezkedni a reformmal szemben.

— Epekő-, vesekő- és hólyagkőbetegek, valamint azok, akik hűgysavas sók tulszaporodásában és kőszvényben szenvednek, a természetes »Ferencz József« keserűviz használata mellett állapotuk enyhülését érhetik el. Az orvosi gyakorlat számos kiváló férfira hosszú megfigyelés alapján megállapította, hogy a Ferencz József viz biztos és rendkívül kellemes hatású hashajtó s ezért sərbajoknál és prostatabetegségeknél is ajánlják. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és tüzserüzletekben.

anger elutánján

ger rövid kö...
att a Wizo felk...
erében előadást
hivatásáról. A
ikus motívumok...
Dsvanger mindo...
hogy a maga ré...
séget tenni nő...
zmus között és
on mondanivalója
ének, a Wizonak.
uma a cionista
nök nélkülözhe...
problémája. Ha
kötelességüket az
munkát végez...
nem idegenekre
nevelését, hanem
a fejlődő emberi
sorban önmagát
dolog — mon...
velésre inteni fel...
és befejezetnek
ki a nevelés hi...
négis elsősorban
...
s nélkül és fel...
Nehéz feladat en...
akik idegen kul...
Jómagam is ta...
socialmi impressz...
ura körében sze...
hogy teljesen
zel a kultúrával,
gyar kultúrával,
odó zsidó ember
övetkezett zsidó...
amely azt paran...
essem meg méz...
zam le magam...
lyást. Mert min...
b feladata, hogy
gyökereit és te...
aló eleven kap...
...
n népet, amely
z angol, a fran...
— mindegyik
amelyhez kap...
anélkül, hogy
népi egyenise...
lakai zsidó, nem
életlen az, hogy
— épuzy ál...
z, hogy kik va...
mi csak a mi...
születhetünk és
k világra. Az a
mai egyelőre a
n tulajdonság...
eredménye. És
z való kapcs...
t és a világh...
Ezért kötele...
nak igazi zsidó
nekelt.
selő beszédei a
elkes tapsokkal
Hamburg Jó...
köszöntője fal...
...
enteséget biz...
on az ujonnan
estről jelentik:
ésén Wekerle
rjesztette az
est és ennek
ot, melyben
riadásai és be...
égét. A pénz
a mai ülésen
rmányjavasl...
ülő házaknak,
lül felépülnek
séget biztosít.
további elő...
ázaknak köz...
ok és a fűtő...
egkonstruálva
ésnél belböldi
...
Keletben

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánátság és bánátság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Kasziner Rezső,
Str. Caroli, 81.
az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a
letas megjelölésével engedjük meg.

Az Einstein-erdő

Mindenütt a világon, ahol érző és gondolkodó zsidó emberek élnek, a mai napon a büszkeség és hála érzésével gondolnak egy férfira, aki ma tölti be életének 50-ik évét. Ez a férfi Einstein Albert. Barátai és tisztelői elhatározták, hogy ezt a nevezetes dátumot azzal örökítik meg, hogy Einstein nevére egy erdőt ültetnek Palesztinában. A Keren Kajemet erdélyi részén árodja ezton hívja fel Erdély zsidóinak figyelmét arra, hogy mindenki, aki értékelni tudja azt a felbecsülhetetlen munkát, amelyet Einstein az emberiség fejlődése és a zsidó nép boldogulása érdekében kifejtett, ültessen egy fát az Einstein erdőbe, amely örök időken át hirdetni fogja ennek a rendkívül zsidó férfinak nagyságát.

Bucsutea Mária anyakirálynénél. Bukaresti tudósítónk jelenti: Maria királyné elutazása előtt bucsuteát adott a királyi palotában. A teán a kormány tagjai közül Vlad, Mirto, Dobrescu és Lugojeanu miniszterek vettek részt.

Ötmillió új női választót vesznek fel az angol választási listákra. Londonból jelentik: A kormány elkészíti a trónörökös régenssé deklarálásának ia vaslatát, noha kormánykörökben sem tartják épen kizártnak, hogy a választások előtt az uralkodó egészségi állapota már annyira helyreáll, hogy a törvényhozó testületek feloszlását célzó királyi rendeletet személyesen olvashatja fel a felső- és alsóházban. A közigazgatási hatóságok a napokban megkezdik a választói listák kiegészítését, ami nem kis munkát ró a közigazgatásra, mert csaknem ötmillió új női választót is fel kell venni a jegyzékekbe. Bognorban az időjárás egyéb ként továbbra is derült, ami a király állapotában a javulást nagymértékben elősegíti.

A rendőrtisztviselő és a hamis ötszázlejes bankjegy. Nagyvárad tudósítónk jelenti: Kellemetlen meglepetésben volt része szerdán Mester Mihály nagyváradai iparosnak, akit Nagyvárad legforgalmasabb utcáin rendőri kísérettel vezettek keresztül, mert a kerületi rendőrség egyik képzeltető tisztviselője, Clucian, hamisnak minősítette az ötszáz lejes, amelyet Mester valamilyen illetmény címén akart a rendőrségen befizetni. Clucian elfogadta az ötszáz lejes, de szóval tartotta Mestert mialatt két rendőrt hivatott és »itt a pénzhamisító, vigyék el« — felkiáltással letartóztatta. Ezután az utca általános érdeklődésétől kisérvé, a központi rendőrségre vitték Mestert, ahol azonban kiderült, hogy az ötszáz lejes nem is hamis. Mester megtette a bűnvádi feljelentést, hivatalos hatalommal való visszaélés címén a képzeltető rendőrtisztviselő ellen.

Hajóösszeütközés a kód miatt. Berlinből jelentik: Az északi angol partok közelében egy angol és egy skót gőzös összeütközött. Az angol hajó elsüllyedt, 42 főből álló legénységéből a skót gőzös csak három tudott megmenteni. Az összeütközést a sűrű kód okozta.

Egy évtől három évig terjedő időre hosszabbítják meg a lakbérleti szerződéseket

A béremelési kvótát a köztisztviselők lakbérpótlékának emelésétől tették függővé

(Bucaresti-Bukarest, március 13. Az Uj Kelet tud.) A lakbérleti kérdés megoldására kiküldött bizottság kedden este a késő éjszakai órákig tárgyalta Junian igazságügyminiszter erre vonatkozó törvényjavaslatát. A javaslat még mindig nem kapott végleges formát, de a fontosabb pontokban elvi megállapodás jött létre a bizottság tagjai között. Többek között elhatározták, hogy a lakbér szerződéseket a szerződések természeté szerint 1-3 évre hosszabbítják meg, vagyis

a tisztviselők még három évig, a magánosok pedig anyagi helyzetükhöz megfelelően 1-2 évig marad-

Genfen kívül fogják megtartani évente a népszövetségi tanács egy-egy ülését. Berlinből jelentik: A lapok genfi tudósítói jelentése alapján azt írják, hogy a tanács tagjai elhatározták, hogy évenként legalább egy tanács ülést Genfen kívül, más városban fognak megtartani. Elsősorban azok a fővárosok jöhetnek e tekintetben szóba, amelyekben a tanács egy-egy tagja otthon van.

INFLUENZA és NÁTHA ELLEN megvéd, torokgyulladást, légszűrőgyógyít az Anacot-pasztilla állandó szopogatása. Egy phiala ára 37.— let.

Meghalt dr. Károly Irén. Nagyvárad tudósítónk jelenti: Az elmúlt éjjel rövid szenvedés után meghalt dr. Károly Irén premontrai kanonok, aki Nagyvárad város intellektuális életében hosszú éveken keresztül játszott tiszteletreméltó szerepet. Dr. Károly Irén egyike volt kora legkiválóbb tudósainak, aki áldásos munkásságával nemcsak a tudomány, de szülővárosának is maradandó dolgokat alkotott. Ő volt a megalapítója a váradi villamosműveknek, amely az ő elgondolásai és tervei alapján épült. Dr. Károly Irén még Marconi előtt foglalkozott a drótnélküli távíróval és egyike volt azoknak, akik kísérleteikkel járultak hozzá a drótnélküli távíró tökéletesítéséhez. Hullámfóglót szerkesztett, amelyet még ma is használnak a fizikai laboratóriumokban. Ő létesítette Romániában az első Röntgen laboratóriumot. Aelnöke volt a magyar fizikai társaságnak, magántanára kolozsvári és tiszteletbeli professzora a szegedi egyetemnek. Halála Nagyváradon a társadalom minden rétegében nagy részvétet keltett.

Ablak nélküli házakat építenek Amerikában. Newyorkból jelentik: C. Lindsay mérnök, az amerikai mérnök egyesület mult heti gyűlésén előadást tartott arról, hogy az ablak mindinkább kezd feleslegessé válni a házakon. Az ablakon beszűrődő fénynek jobb világosságot ad az ivlámpa s a szellőztetést ma már az amerikai nagy palotákban olyan tökéletes szerkezetek végzik, amelyek messze felülmúlják az ablakon való szellőztetést. Ő már meg is kezdte az ablak nélküli házak építését, amelyeknek rendkívül nagy előnye az, hogy télen tartják a meleget, nyáron pedig a szobák hűvösek. Az előadás — mint minden kuriozum — Amerikában nagy feltűnést keltett és már meg is alakult egy nagy egyesület, amely az ablak nélküli házak mellett kardoskodik

nak a törvény védelme alatt. Kimondotta a bizottság, hogy a lakbértörvényt ezuttal utoljára hosszabbítják meg és a három év letelével helyreáll a szabad lakásforgalom. Erre ahárom évre a kormány nagyarányú építkezési kampányt tervez, hogy elsősorban a köztisztviselőket, de a többi lakókat is lakáshoz juttassa.

A lakberek tekintetében a bizottság elhatározta, hogy a jelenlegi kvótát fel fogják emelni, úgy a magánosoknál, mint a köztisztviselőknél, de az emelés arányát még nem állapították meg.

A háztulajdonosok képviselői 40 százalékos emelést kérnek, ezzel

szemben a bizottság egyes tagjai azt javasolták, hogy a gazdag bérlokra és háztulajdonosokra speciális adót vessenek ki.

amelyből a kisebb háztulajdonosok lakbérjövendelmét ki lehetne pótolni. Ebben a kérdésben Junian igazságügyminiszter ma átiratban felvilágosítást kért a pénzügyminisztériumtól arról, hogy milyen mértékben tudná a köztisztviselők lakbérpótlékát felemelni, mert ennek a nagyságától függ a védelem alatt álló lakberek felemelési kvótájának megállapítása.

Halálozás. Mayer Sámuelné, sz. Czinczár Katalin, életének 75., házasságának 56-ik évében elhunyt. Temetése ma, csütörtökön délután 3 órakor lesz az ort. regi temető halottasházából. Kolozsvár társadalmi életében általánosan ismert jószágos urnőt agg férje betegyja mellől szőlította el a halál, mely a Tauber és Molnár család is gyászba borította.

Ellítették a prágai lengyel konzul merényletét. Prágából jelentik: A mult év októberében az ukrán nemzetiségű Paziuk Tade a prágai lengyel konzulátuson egy üveg benzint meggyújtásával merényletet követett el Labalsevszki konzul ellen. Labalsevszki a robbanás következtében komoly sebeket szenvedett. Paziuk Tade-t most a prágai bíróság gyilkossági kísérlet címén másfél évi súlyos börtönre ítélte.

Meghalt a boxerháború angol vezetője. Londonból jelentik: Tegnap rövid betegeskedés után nyolcvankilenc éves korában meghalt Seymour Edward admirális, az angol haditengerészet egyik legtiszteltebb és legérdekesebb egyénisége. Seymour admirális vezete a kínai boxerlázadás leverése idején az angol csapatokat és a nemzetközi csapatok vezetőjének, a német Falkenheim tábornoknak Kinába érkezése előtt már nagyrésztben leverte a boxerlázadást és előkészítette Pekingben a körülfárt követségek felmentését. Seymour admirális hosszú időn át a keletázsiai angol flotta vezetője volt.

Budapesten isemlékművet állítanak a névtelen hősöknek. Budapestről jelentik: Tegnap helyezték el a névtelen hősök számára tervezett emlékműnek az alapkövét. Ez az alapkövetlen darabból áll és négyszáznegyven mázsátnyom. Az emlékművet a millennium emlékmű előtt állítják fel.

10 % OVOMALTINE hozzáadásával a tej tápértékét 60%-kal emeljük. Az Ovomaltine-s tej kellemes reggeli, kitűnő uzsonna.

Továbbra is szabadlábban marad Visan postafőnökhelyettes. Megírta az Uj Kelet, hogy Visan postafőnökhelyettes, akit annakidején több postatisztviselővel együtt a Baumzweig-féle selyemcsempészésből kifolyólag letartóztattak, a vizsgálóbíró szabadlábba helyezte azzal az indoklással, hogy a további vizsgálat nem kívánja meg a fogvatartását. A vizsgálóbíró végzését az ügyészség megfellebbezte és a törvényszéktől kérte a megvesztegetéssel gyanúsított Visan letartóztatását. A törvényszék kettős tanácsa tegnap dél

után foglalkozott az ügyészség felebbeszésével, de a tanács két tagja között nézeteltérés támadt és így az ügyészség felebbeszését ma délelőtt egy bővített tanács tárgyalja újra. Visan Xantopol és Fabius ügyvédek védtek, arravaló hivatkozással, hogy Visan csupán ezer lejt fogadott el Baumzweigektől, kérték védeucük szabadlábban hagyását. Ciplea ügyész, arravaló hivatkozással, hogy Visan éppolyan bűnös, mint a többi letartóztatottak, mután beigazolodott, hogy pénz fogadott el a selyemcsempészekről, őrizetbevételét kérte. Ezután Visanhoz fordult az elnök, aki az utolsó szó jogán zokogva kérte a törvényszéket, hogy ne rendeljen el ellene vizsgálati fogságot, legyen tekintettel arra, hogy huszonkilenc éve áll az állam szolgálatában és letartóztatása rossz fényt vetne a postagazgatásra is. A bíróság rövid tanácskozás után kihirdette hogy miután Visannak családja és állandó lakása van Kolozsváron, nem kell szökésétől tartani és a vizsgálatot sem befolyásolhatja, helybenhagyja a vizsgálóbíró kedvező döntését.

Mezőgazdasági kiállítás Budapes ten. Félaru utazás, vizummentes határátlépés márc. 16—30. Igazolványok a mentjegyirodáknak.

Kolozsvári hirdetőink figyelmébe

Lapunk részére a kolozsvári piacon hirdetési kötések létesítésével a mai naptól kezdve kizárólagos joggal a

RUDOLF MOSSE RÉSZV.-TÁRS.

Str. Regina Maria (volt Deák Ferenc-ucca) 37. Telefon: 4-13 és

LLOYD EXPRESS

Str. Gelu 20. sz. — Telefon: 14-55. helybeli hirdetési irodákat birtuk meg. Kiadóhivatalunk közvetlenül, ehhez képest, a mai naptól kezdve, csak apróhirdetéseket és 3 megjelenésnél nem többre szóló alkalmi hirdetéseket vesz fel. Kérjük tehát hirdetőinket, sziveskedjenek minden újkötés ügyében teljes bizalommal e két megbízott hirdetési iroda valamelyikéhez fordulni. (A Lloyd Express utján feladhatók hirdetések a dr. Sámuel Jenő divatruházában. Calea Regele Ferdinand (v. Wesselényi-u.) 3. és Gárdi fényképész műtermében, Főtér 3 szám is.)

Hirdessen az Uj Keletben

Az

Tizen mély

(Timiso)

Uj Kelet
dasági he
az osztrá
zező szre
mellett pe
szerep vá
tának ug
tartomány
egészséges
lem és az
álló mező
perült. Ily
hatni, h
Bánáság te
moly vag
De 1926
mutalkozl
nőkei. Ha
san ismer
zetési neh
nyeként
amiről kü
tudtak, né
gazdasági
jesen a tö
a bánási
nem kis m
hatalmas
a kritikus
gált az it
A bán
egyébként
hogy alig
kölesont,
oio és ena
alig jelent
földi töké
méretű tre
széinek ut
hogy abból
dásból, am
fojva az e
sági deter
fogja első
A küszö
kulásra val
szóltatta
életének re
illetőleg az
ötödökre

De 1926

mutalkozl

nőkei. Ha

san ismer

zetési neh

nyeként

amiről kü

tudtak, né

gazdasági

jesen a tö

a bánási

nem kis m

hatalmas

a kritikus

gált az it

A bán

egyébként

hogy alig

kölesont,

oio és ena

alig jelent

földi töké

méretű tre

széinek ut

hogy abból

dásból, am

fojva az e

sági deter

fogja első

A küszö

kulásra val

szóltatta

életének re

illetőleg az

ötödökre

logy

há

legit

megves

árban.

MA

Közgazdaság

Az Uj Kelet bányási ankétja

Tizenegy nyilatkozat arról, hogy a Bánát vezetés-mélyiségei hogyan képzelik el az ország gazdasági regenerálását

(Timisoara-Temesvár, március 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kiváltságos gazdasági helyzeténél fogva a Bánát már az osztrák-magyar monarchiában is vezető szerepet játszott, az új adottság mellett pedig a Bánát még nagyobb szerep vár. A megnagyobbodott Romániának ugyanis a Bánát volt egyedüli tartománya, ahol a virágzó gyárpar, az egészséges bázisra alapozott kereskedelem és az egész országban páratlanul álló mezőgazdaság kifogástalanul prosperált. Ilyen körülmények között, mondhatni, hogy az utóbbi esztendőig a Bánát természetes adottságai mellett komoly vagyont gyűjtött.

De 1926 elején már a Bánátban is mutatkoztak a gazdasági válság előhírnökei. Hatalmas vállalatok és országosan ismert gyári üzemek küzdöttek finanszírozási nehézségekkel, aminek következményeként a munkanélküliség száma is, amiről különben a Bánátban sohasem tudtak, növekedni. Az hogy a bányási gazdasági élet eddig kibírta és hogy teljesen a tönk szélére nem került, egyedül a bányások szivós természetének és nem kis mértékben annak a felhalmozott hatalmas vagyonnak köszönhető, amely a kritikus időkben tartalékalapul szolgált az itteni gazdasági tényezőknek.

A bányási vállalkozási szellemre egyébként mi sem jellemzőbb, mint az, hogy alig perfektuáltak a nagy román kölcson, alig történt meg a lejtstabilizáció és ennek következtében még csak alig jelentkeztek előhírnökei eddig a külföldi tőkének, a Bánátban már hatalmas méretű tranzakciók lebonyolításáról beszélnek uton-utfélen. Mert nyilvánvaló, hogy abból a nagy gazdasági megújulásból, amelyet most lélekezettel visszajuttatva az egész országban várnak gazdasági determináltságainál fogva, a Bánát fogja első sorban kivenni a maga részét.

A küszöbönálló nagy gazdasági átalakulásra való tekintettel az Uj Kelet megpróbáltatta a Bánát közéleti és gazdasági életének reprezentánsait, akikről a Bánát, illetőleg az egész ország gazdasági újjáépítésére vonatkozólag igen érdekes nyilatkozatokat kaptunk. Ezeket a nyilatkozatokat folytatódólagan fogjuk az Uj Kelet olvasóival ismertetni.

Elsőnek

dr. CIGAREANU LIVIUST, Temes megye prefektusát

Kerestük fel, aki arra a kérdésre, hogy mit vár a Bánát és ezzel a tartomány-nyal egyetemben az egész ország az immár perfektuált kölcsonról, a lejtstabilizációtól, valamint a külföldi tőke bevonulásától? Cigareanu prefektus a következőkben fejtette ki a véleményét:

— Mint a kormány temes megyei exponense és természetesen mint közfunkcionárius is az Uj Kelet körkérdésére éppen a köztisztviselők érdekeinek szem előtt tartásával szeretnék egyet-mást mondani. Meg kell tehát első sorban jelezniem azt, hogy ezek a nagy állami tranzakciók éppen a tizenkettedik órában bonyolódottak le. Mert őszintén szólva, kiszámíthatatlanok azok a gazdasági depressziók, amelyek hatása alatt állottunk volna ennek az országnak polgárai valamennyien, ha a kölcson és a lejtstabilizációt nem sikerül perfektuálnunk. Mint régi lateiner ember, az új körülmények közepette merem állítani, hogy a köztisztviselőkre új éra, szebb napok várnak.

— Itt a Bánátban a régi világban egy köztisztviselő tetőtől talpig ur volt. Makulátlan becsületével és jómóduságánál fogva a bánati tisztviselő mindig az az állami funkcionáriusok mintaképe volt. Mi reméljük, hogy ezek után a nagy állami tranzakciók után, amelyek nyilván utját egyengették az országból eddig teljesen kizárt tőkének, a közfunkcionárius is el fogja érni a régebbi életmódját. Ez fontos, mert már egyszer ki akarjuk irtani a mi Bánátunkból még a hírét is annak a korrupciónak, amelyről mi a háboru utáni évekig egy árva szót sem hallottunk.

— Különböztetve tavasszal, remélhetőleg, hatalmas utépítésekre és középületek emelésére kerül a Bánátban, természetesen idegen tőke finanszírozásá-

val. Mondanom sem kell, hogy ezek az állami és megyei középítkezések egy-egy csapásra meg fogják oldani nálunk a munkanélküliség kérdését.

OPREA JOAN,

a temesvári kereskedelmi és iparkamara elnöke, amidőn előadtuk látogatásunk célját, szó nélkül elővette erről a kérdéssel írt nagyobb szabású értekezletét:

— Mi bánátiak — fejtegeti Oprea — meg kell állapítsuk, hogy ez a kölcson újabb terhet jelent az országra nézve. Azonban, ha már éppen teherrel van szó, akkor mindjárt azt is le kell szögez- zük, hogy ez a teher az egész ország szempontjából halaszthatatlan teher volt, aminek elviselésére készséggel vállalkozunk. A stabilizáció pedig végre azt jelenti a számító ember előtt, hogy ezután tudni fogja, mire kalkulál és fő- leg nem lesz kitéve kellemetlen megle- péseknek a valuta ingadozása miatt. Összegezve tehát az itt mondottakat a kölcsonunk olyan teher lesz, amely- től egész gazdasági életünk megkön- nyebbülését várja.

— Mindenesetre ma még tulkorai vol- na jóslásokba bocsátkozni arra vonat- kozólag, hogy mit várhatunk a jövőtől. Egyet minden bizonnyal tudunk és lá- tunk, különösen mi bánátiak, azt hogy a mai körülmények között egy keres- kedelem, mint a nagy és kisipar, vala- mint a mezőgazdaság is fejjelel meg- nek a falnak. Új rendszert akarunk gaz- dasági életünkben és ez kétségtelenül magába foglalja a korlátlan, hosszúle- járatu és olcsó hitelt, hogy elrendezhes- sük a mult gazdasági romjait, hogy vég- re újból beruházásokat eszközölhesünk és hogy megalapozzuk mindezek alap- ján gazdasági stabilitásunkat.

Revizió alá veszik az érvényben lévő teherárutarifát. Az államvasutak vezér igazgatóságának beavatott körében szerzett értesülésünk szerint a CFR a jelenleg érvényben lévő teherárutarifá közeli módosításának gondolatával fog- lakozik. Ezt a reviziót a pénzügymin- iszteriumban kidolgozás alatt álló vámtarifá teszi szükségessé, minthogy a teherárudíjzabásnak tekintetbe kell vennie a vámtarifá új rendelkezéseit és az új vámméltékeket. A vasuti árutari- fa reviziójának kérdését a CFR keres- kedelmi osztályának igazgatósága a napokban veszi tanulmányozás alá.

Megjelent a Banca Marmorosch, Blank et Co. S. A. mérlege. Most tette közzé 1928. évre szóló mérlegét a Banca Marmorosch, Blank et Co. S. A. A mér- leg az intézet hatalmas terjeszkedéséről és prosperitásáról számol be és 408 mil- lió saját tőke, valamint közel 4 milliárd idegen tőke mellett 65 millió 940 641 lej 80 bani nyereséget mutat ki az 1927. évi 54 millióval szemben. A betétállomány 1.958 milliárdról 2.308 milliárdra, a fo- lyószámlabetétek 1264 millióról 1618 millióra emelkedtek és ennek megfele- lően a bank kihelyezései is nagyarányu emelkedést mutatnak. A váltótárca 2281 millió lejjel szerepel az 1927. évi 1403 millióval szemben. Az intézet saját tőkeforrásainak kibővülése lehetővé tette, hogy redukálja a Banca Nationa- lától igénybevevett visszlezszámítolást, a mely 561 millió lejről 344 millióra esett vissza. Az intézet március 19-ikén tar- tja meg rendes évi közgyűlését.

Felemelték a sör árát. A romániai sör- gyárak kartellje még az év elején elha- tározta a sör árának hektóliterenként 100 lejjel való felemelését. Ezt az áremé- lést egyes helyeken, így Kolozsváron is, nem léptették életbe a konkurrenzia miatt. Az ártöbbletet a kartell átvévi térítették meg a sörgyáraknak, annak érdekében, hogy fogyasztóikukat meg- tarthassák. Ez azonban súlyos teher- többletet jelentett a kolozsvári sörak- tárosoknak, akik a napokban értekezle- tet tartottak ebben a kérdésben. Az ér- tekezlet, amelyen a gyárak képviselői is résztvettek, határozatilag kimondta hogy a sörakktárosok is felemelik a sör árát hektóliterenként 100 lejjel. Ennek megfelelően egy palacksört, mint a poharas sört egy-egy lejjel drágábban fogják árulítani.

Színház - Művészet

A Magyar Színház mezei-műsora:

Csütörtökön 4-kor és 6-kor: Ringelspiel.
Pénteken 4-kor és 6-kor: Ringelspiel.
Pénteken este 8 órakor: Három és fél óras mozielőadás: Ringelspiel és Hamélias hölgy. Norma Talmadge, Gilbert Roland, Beregi Oszkár, Barbara Kent, Glenn Tryon. Összesen 10 felvonás! Helyárak: 40, 30, és 20 lej.
Szombaton 3-kor, 5-kor, 7-kor és 9-kor: Hotel Imperial. (Biro Lajos óriási filmszenzációja. Főszereplők: Pola Negri, James Hall, George Segmann. Rendező: Mauritz Stiller.)
Vasárnap d. e. 11-kor: Mozi-matató 15 és 10 lejes helyárakkal.
Vasárnap 3-kor 5-kor 7-kor és 9-kor: Hotel Imperial.
Hétfőn 3-kor, 5-kor, 7-kor és 9-kor: Hotel Imperial.

Hölgyeim! Uraim! Szenzáció!
Legújabb párisi, wien-i modellek. Selyem, bangkok, japán panama, exotikus szalmay, Raccello-kalapotak feltűnő olcsó árban árusít az
„IDEAL” kalapüzlet Cluj, R. Ferdinand ö.
férfi és női alapok formálása, alakítása és tisztítása 48 óra alatt a leglétséscsobb gyári árban készülnek.

A Nemzeti Színház és a Román Opera mezei műsora:

Csütörtök: A botesinálta doktor.
Péntek: Lohengrin. John Sullivannal.
Szombat d. u. Traviata (Gyermekelő- adás)
Szombat este: Hét eladó lány.
Vasárnap d. u. A régi Heidelberg.
Vasárnap este: Tannhäuser. John Sul- livan vendégfelléptével.
Kedd: Kardinális (Bemutató).
Szerda: Tannhäuser (John Sullivan fel lépésével).
Pénteken: Tannhäuser (John Sullivan bucsufelléptével).
Szombaton d. u. Bohémek (Gyermek- előadás)
Szombat este: A kardinális.
Vasárnap d. u.: Szóktetés a szerájbtól
Vasárnap este: Medea.
Hétfőn d. u. Hét eladó leány.
Hétfőn este: Tosca (Munkáelőadás)
Kedd: A kardinális.
Szerda: Fidelio.
Csütörtök: Nincs előadás.
Péntek: Nincs előadás.
Szombat: Nincs előadás.
Vasárnap d. u.: Szévillai borbély.
Vasárnap este: Az elveszett levél.

A színházi iroda közleményei:

Pénteken este 8 órakor három és fél- óras mozielőadás, igen olcsó helyárak- kal. Igen érdekes kísérlet lesz pénteken este a Magyar Színházban. Pont nyolc órai kezdettel, nagyszabásu mozielő- adás lesz. Két nagy világlágent (Ring- elspiel és Kamélias hölgy) és két vig- játékot fognak vetíteni összesen 19 fel- vonásban, úgy hogy a zelőadás három és fél órát vesz igénybe.

Ringelspiel. (Ketten a milliók között)
Talán sohasem volt még filmnek olyan mély, magával ragadó hatása, mint a Ringelspiel-nek, amelynek minden je- lenetét valósággal léleketviszafajtojva lesi, figyeli a közönség s amj nagy rit- kaság: egy-egy hatásosabb jelenet után orkányszerűleg tör ki a taps. A Ringelspiel már csak ma, holnap és holnapután látható a Magyar Színház- ban. Előadások kezdete: 4 és 6 órakor.

Ingyen és bérmentve kaphat mindenki egy elsőrangu háromlámpás készüléket

legjobb csövekkel, tekercsekkel és garantált nagy vevőképességgel, ha megveszi a mi elsőrangu hangversenyszórónkat szolid angró- árban. Ezt az ajánlatot csak néhány napig tartjuk fenn a mi nagyszerű készülékeink megismertetésére. — Kérjen ingyen prospektust:
Verlag „Aufban“ Berlin No. 4.

EGÉSZSÉG

Germandree
FOGPASZTA ÁLTAL

arcus 14.
DSZ-
ket
elésétől
tagjai az
bérlokra
ciális adót
donosok lak-
ótolni. Ebben
agügyminisz-
sítást kért a
ról, hogy mi-
köztszviselők
mert ennek a
em alatt álló
jának megál-
szség felebbe
tagja között
y az ügyész-
lött egy bő-
ujra. Visant
edek védtek,
gy Visan csu
samzweikek
padlábban
aváló hivat-
olyan bűnös,
ttak, miután
fogadott el a
izetbevétele
ordult az el-
gán zokogva
gy ne rendel
gságot, le-
gy huszonk-
gálatában és
vetne a pos-
ság rövid ta-
hogy miután
ndó lakása
ll szökésétől
em befolyá-
vizsgálóbíró
ás Budapes
mentes ha-
gazolványok
etölnk
vári piacon
ével a mai
joggal a
V.-TÁRS.
ék Ferenc-
-13 és
SS
fon: 14-55.
biztuk meg.
il, ehhez ké-
csak apró-
ésnél nem
éseket vesz
ket, szives-
gyében tel-
bizott hirt-
fordulni. (A
hatók hirt-
vataruházá-
nd (v. Wes-
képész mű-
Keletben

A muzsikus ember

Írta: Salam Aléchem. — Szabó Imre fordítása

Ruchele valamit nem értett: hogyan kerül most ide ének idejére, Stempenyu az ő hegedűjével. Mi keresnivalója van itt, ebben az utcában? Azután észbe jutott, hogy az Iskola-utcában ma valószínűleg lakodalom volt. Am az Iskola-utcából Eizik Naftáli házág legalább is tíz utcán kellett átmenni. Hogy kerültek hirtelen ide mégis Stempenyu vezetésével a rokonok? Ez rejtély volt számára, amit nem tudott megoldani. Csak amikor a muzsikuskok és a rokonság egészen közel volt és Stempenyu az ablaka alatt megállott, világosodott meg benne, hogy Stempenyu nyilván eselből csinálta a dolgot. Gyönyörűen játszott és ezzel idecsalta a lakodalmasokat, akik megtették a hosszú kerületet.

Es miért tette ezt?

Csakis Ruchele miatt... Ez a gondolat eleinte jóleső érzéseket fakasztott belőle és jóízűen nevetett. Azonban nemskára sikoly tört ki belőle, észbe jutott, hogy félig meztelenül áll az ablaknál, nyitott nyakkal, felbontott hajjal... Gyorsan elugrott az ablaktól, bebújt ágyába és magára huzta a takarót...

— Jaj nekem — gondolta — Istenem, hová zülük az ember, ha megfeledekzik származásáról. Félmeztelenül állani éjnek idején az ablaknál férfiak előtt! Otobaságokra gondolni és utálatos dolgokkal foglalkozni...! Közönséges szemtelen fickó ez a Stempenyu! Egy egész zsidó községet cipel magával tíz utcán át, csak azért, hogy idejőjön az ablakom alá. Kivánsi vagyok, milyen jögon teszi ezt... De egyszer majd csak megkérdezem tőle, mert elvégre mégis csak véget kell vetni ezeknek a dolgoknak, nem tehetem magamat szerencsétlenné miatta! Majd beszélék vele! Szombaton este a Monaszterszki-utcán... Igenis, elmegyek oda, nincs kitől féljek. Egyetlen dolog van a világon, amitől félhetek, a nagy Isten... Nekem hiába mesélnek arról, hogy Stempenyunak varázscsöppeje vannak, amivel elkábitja az asszonyokat. Ebben semmi igazság nincs, ellenben az igazság az, hogy én magam tértem a rossz útra... Lenne csak itt Mojsze Mendel, én mindent elmondanék neki... De hol van ő? Mit törődik ő azzal, hogy én most kinzom magam?! Ilyen órákban a „sómá Jiszraelt“ kell imádkoznia az embernek, nehogy a bűnös gondolatok ujjakat szűljenek. „A te segítségében bízom, ó nagy Isten, remélem a te segítségedet! Uram Isten engedd, hogy bízam a te jószágodban...“

Ruchele beletemetkezett a párnákba, hogy ne hallja a varázslatos muzsikát. Stempenyu hegedűjéből ugyanis az ablakon át néhány tompa melódia eljuttott ide, de lassan elhallkultak, a távolból már csak hangfoszlányok kerültek be. Ruchele pedig megismételte lezámát: „A Te segítségében bízom oh nagy Isten, remélem a te segítségedet! Uram Isten engedd, hogy bízam a te jószágodban...“

Stempenyu hegedűje elnémult. Az utolsó ütem is abba maradt... Megint esend lett mindenfelé... Ruchele szempilláira álmoság mehezedett. Aikai alig halhatóan mormolták az éjnek idején.

Ruchele elaludt...

Ruchele álmódott... Stempenyu nyakára teszi a korallgyöngyöt... Az egyik oldalon ott áll apósa taliszban és töfilinben, Frajdel pedig veri és pofozza. Majse Mendel be van rugva, seprím lovagol és Stempenyu egyre csak korallgyöngyöket rak Ruchele nyakára... A másik oldalon ott áll Chaje Ettel ünneplőben, akárcsak egy hercegkisasszony; barátságosan mosolyog és meggyújtja a gyertyákat. „Mit csinálsz, Chaje Ettel?“ — kérdi Ruchele — „miért gyújtod meg a sok gyertyát?“ — „Hogy kérdezhetsz ilyent? — feleli mosolyogva Chaje Ettel, — hiszen péntek este van!“ Ruchele belenez a gyertyák lobogó fényébe és Stempenyu egyre csak korallgyöngyöket rak a nyakára... Olyon közel van hozzá, hogy már érzi a lehelletét. Beletekint fekete szemébe, amelyek jóleső meleget árasztanak. Ruchele nevet, énekel, Stempenyu egyre csak nyakára helyezi a korallgyöngyöket. Hirtelen azonban elalszanak a gyertyák, minden eltűnik. A szobában egyszerre hideg van és sötétség, mint a sírban... A szél füttyül... A hegedű str. Valaki sir... Chaje Ettel csuklik, fiatal éveit siratja, az éveket, amelyek áomként multak el, sir Benjamin miatt, aki elhagyta és elfelejtette. Chaje Ettel sir és jajgat, imákat mormol és eltűnik.

Ruchele és Stempenyu.

Mazepewkában van egy monostor. Régi épület, amit állítólag Mazepew, a város alapítója építtetett. A monostort magát fehér fal környezi mind a négy oldalán. A fal egyik részén vannak elhelyezve a város nagy üzletei, a másik oldalán viszont mély pincék vannak, ahol egykor a rablólovagok helyezték el fegyvereiket, ez azonban most burgonya és alma és hasonló dolgok lerakodó helye lett. A falnak harmadik oldalát magas nyárfák védik, nyárfák, melyek a Monaszterszki kert felé vezetnek. Negyedik oldalát a falnak beomlott. Szemben a fallal számos ház áll és az a keskeny átjáró, amely a régi rombadólt fal és a házak között húzódik, a Monaszterszki-utca.

A Monaszterszki-utcában egy sarkon ahol néhány magas nyárfa áll, találkoztak Ruchele és Stempenyu.

Szombat délután volt. Eizik Naftáli Dvose Malke és Majse Mendel pihenek az Ur pihenő napján. Lefeküdtek és elszundítottak, mint minden szombaton, ebéd után. Egyedül Ruchele ült ki az ablak mellé, előtte egy könyv, a bibliai történelem jiddis nyelvű előadásban. Ez volt az a mű, amit minden zsidó asszony szombatoként olvasni szokott.

Ruchele kezébe vette a könyvet, hogy megnyugtassa idejét. Benső izgalmak és lelki gyötrelmek napja volt ez... Azt hitte tehát, hogy az asszonyok Bibliájában megnyugvásra lel. Felcsapta a könyvet és rápillantott a következő versszakra: „Dina pedig, Lea leánya, kiment, hogy lássa az ország leányzóit. Es akkor meglátta őt Szichem, Chamor fia, aki ura volt a tartománynak. Megkivánta őt és erőszakkal magához vette. Szive csüngött rajta, szerette a leányzót és egyre

csak barátságosan szolt hozzá.“

Ruchele feltűzött fantáziája felrajzolta a bibliai párt: Dinát és Szichemet. Dina karcsu, fehér nyaku és kékszemű volt, Szichem haja hollófelete, szeméi emésztő tüzből égtek. Ruchele Dinának képzelte magát, aki kivonul a Monaszterszki-utca. Jön Szichem, aki Stempenyu, meglátja őt, kedvet kap és erőszakkal elragadja. Szive rajta csüng, megszereti és barátságosan beszélget vele... Nemsokára megváltozik a kép. Maga előtt látja Chaje Ettet és Benjámin. Benjámin letérdel a leány előtt és örök hűséget esküszik... Chaje Ettel sir és nem hisz neki... Ez a kép is eltűnik. Ruchele pedig hirtelen így gondolkodik: beszélnem kell vele ma, ha a világ is belepusztul. Muszáj vele beszélnem, muszáj, minden körülmények között!

Ruchele oda nézett a Monaszterszki-utca felé. A büszke nyárfák egyenesen és mozdulatlanul állottak, itt-ott hallani lehetett egy-két madár csicseregését, az árnyak eltűnődztek. A nap leáldozott. Ruchele gondolatai elkalandoztak a Monaszterszki kert felé, ahol találkozni fognak. Szive hangosan vert, arca tüzből égett és egész testében megremegett.

Beesteledett. Az égen kigyultak az első csillagok. Eizik Naftali és Majse Mendel már visszatért az imaházból. A szombat hercegnőjének bucsupoharát kiürítették és szép zsidó dalt énekeltek, amely ezzel a refrémmel végződik: „Elijáhu, a próféta, Elijáhu a tiszta.“ Azután leültek az asztalhoz, elmerültek az üzleti könyvekbe, elolvasták a szombaton beérkezett leveleket és megnézték a számlákat. Dvose Malke bement a konyhába, hogy cibereit főzzön szombat hercegnője bucsuzójául...

Ugyanakkor Stempenyu nagy izgatottan sétált a Monaszterszki-utcában. Föl és alá ment; föl-le! Szemeiben pedig különös tűz lobogott. Hosszu „zurkofekete“ haja vadul hullámozott vállára, a hegedűt nem tartotta hónalja alatt. Az utca üres volt, senkit nem lehetett látni. Stempenyu olykor megállott, odátámaszkodott egy fához és föltekintett a csillagos egekre. De csak egy percig. Aztán tovább sétált.

Stempenyu olyan izgatott volt, hogy nem vette észre azt a fehér alakot, amely a Monaszterszki-utca felől lebegett. Fehér sálba burkolt fiatal nő volt. Gyors léptekkel ment és ijedten nézett körül. Kezei reszkettek, keble gyors tempóban sülyedt és emelkedett, és amikor Stempenyut észrevette, e szavakkal rohant reá:

— Mondja csak, honnan vette a bátorságot... —

— Oh, Ruchele, hogy tudtál úgy megijeszteni! — tört ki az öröm Stempenyuból.

— Megragadta két kezét és mélyen a szeméi közé nézett.

Fölséges est volt. A tiszta, szabad égboltozatban a csillagok ezrei tündökölték. A magas nyárfák egyenesen állottak hallgatagon, szinte áhitatosan. Csak az ágak közül hallatszott valami szerelmi köszöntés, amely mintha messzimezsi szférákból jött volna. Az egyik fa alatt állt Ruchele és Stempenyu szoro

san egymás mellett, varázslatos este volt, levegő és szépség hullámoztak végig ezen az estén, életöröm és szerelmi mámor. Az ilyen estén eltűnik a félelem, nincsen aggodás, az embernek szárnyai nőnek, az ember szabadnak érzi magát, egészen szabadnak és repülési szeretne a nagy messzeségre.

Stempenyu pedig rátette kezeit Ruchele vállaira. Ruchele megrendült. Vissza akart vonulni, de aztán mégis engedte, hogy Stempenyu átkarolja. Ránézett két szemével és két göngyökönny pergett le arcára.

— Sírj, Ruchele? — kérdezte Stempenyu megindultan.

— Oh, Stempenyu, én olyan jól érzem magam itt... melletted... miért is nem vagyok én az... aki korállal kereskedik.

(Polyt. Köv.)

Rádió műsor

Idő: közep európai

Csütörtök, március 14. Budapest. 9.15: Hangverseny. Közreműködnek: Tasnády Mária (ének), Fischer Ilona (heged. és Pázmán György (zongora). 12.05: Zongorahangverseny. Szünetben hírek. 16: Rádió Szabad Egyetem. 17.40: Zenekari hangverseny. 19.25: Angol nyelvoktatás. 20: Vándorbot, hegedű meg egy tarisznya nóta. V. rész. Előadja: Bodán Margit cigányzene kísérettel. 21.15: Magyar kamarazene. 23: Zenekari hangverseny. Bécs. 16: Hangverseny Henritte Schandl közreműködésével. 20.05: Bella Alten ária és dalestje. 20.40: Szerenád-est. 5. G. B. Daventry Experimental. 16.40: Orgonahangverseny Jessie Cooke (sopr.) közreműködésével. 18.30: Táncczene. Frankfurt. 12.30: Gramofonhangverseny. 19.30: Smetana „Die verkaufte Braut“ operájának előadása. Utána esti hangverseny. Kattowitz. 17.55: Kamarazene. 20: „Magyar ünnepély“ köv. Varsóból 22.30: Táncczene. 2. L. O. London 5xx Daventry. 12: Déli hangverseny. 18: Gramofonhangverseny. 21.35 George Parker (bassus) és Erwin Schulhoff (zongora) hangversenye. Milano. 20.30: G. Verdi „Ernani“ c. operájának közvetítése. Nápoly. 17: R. Sanarica (sopran) hangversenye. 21.02: Egy operett közvetítése.

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Ap óhi detések díja előre fizetendő. Jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej.

Irodának, műhelynek, raktárnak kapu- alatti helyiség kiadó. Értekezni: Hegedűs főúras, Metropol épület.

Különbejárati uccai burtozott szoba a Magy r-ucca 53. sz. (Eperjessy-ház) földszint, baloldalon, kiadó. — Megtekinthető 12—2 között.

Keresek a belváros közelében 2 szobás k. mirtos lakást, esetleg földsz. zoba nélkül is, azonnalra, legkésőbb apr. 1-ére. Cím a kiadóban.

Rendeljen ultra-violettt

ablaküveget Hunwald

(tüköryárnál) Cluj, Str. Vlahuta (vo. t. Bolyai-u.) 3. Telefon 1-47 szám

Hát áról kérdezze meg házirosvát.

000000

SZEFRES
Ejtel
KIADÓK
Str
ELŐTIZEL
Egész
lelv
Nagy
Ej y b

X év

1929

* 5689

és
Írta: M

Ha feltesz
utóbbi tíz es
folytatott Ro
dására amell
váltággá faj
dalmas lesz.

Amikor T7
miniszter 192
vénybe a lak
ban tízéves
adó alól azo
ket egy 5 év
ban fognak
1926 között,
pénzügyminis
1923 évi mó
bálm az amu
ményes évek
adómentesség
szállította le.

Ez a helyze
amikor a nép
milt, Trancu
ujabb törvény
megadására, o
még ma sincs
körvény meg
és már nem v
relátolt Epitk
tására. A rák
sietett ezt a t
szután erre ve
hassa az epit
Mert az Epit
volna kiadni
lyok alapján
megadja. A
riam 1927 vé
hogy ideiglen
lességet az u
mág az utána
denkor újabb
adni a pénzü
1928-ban is t

Hogy a fet
érthetőbb ego
emlitenem, h
1928 évi álla
milliók alap
alkaró köztis
fedezésére.
szánva, hogy
moly, tökére
legyen a libe
gósuek ismer
megoldani.

Jusában a m
kó lejt a kö
1. Egy kö
ternyi telek
hogy azon l
lehesen épít

2. A már
5 százalékos
lesztésre foly
75 ezer lej.

3. Ugyaníly
szövetkezetek

4. A fennm
arra szánták.
deni az első
építkezést.

Igy képzol
lakáskrisis é